

Co-funded by
the European Union

Zelene veštine za održivi razvoj

*Praktični priručnik za primenu zelenih
veština u svakodnevnom poslovanju*

REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA BAČKA

Uvod

Projekat „Zelene veštine za održivi razvoj“, finansiran kroz Erasmus+ program EU, ima za cilj jačanje kapaciteta zaposlenih Regionalne razvojne agencije Bačka u oblasti održivog razvoja i zelene tranzicije.

Boravak u Helsinkiju od 18. do 24. maja 2025. godine, omogućio je zaposlenima da na treningu koji su pohađali, steknu praktična znanja o klimatskim promenama, zelenim vrednostima i održivim praksama, koje će RRA Bačka težiti da prenese kako svojim osnivačima, tako i klijentima, malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima (MSPP).

Zašto su zelene veštine važne?

- Podstiču odgovorno korišćenje resursa.
- Smanjuju troškove kroz energetska efikasnost i pametno upravljanje otpadom.
- Jačaju konkurentnost MSP-ova na domaćem i međunarodnom tržištu.
- Doprinose zajednici i životnoj sredini kroz održivi rast.

O nama

Regionalna razvojna agencija Bačka (RRA Bačka) osnovana je 28. aprila 2010. godine u Novom Sadu, u skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju. Agenciju čini 19 članova – 16 lokalnih samouprava sa teritorije Bačke i tri partnera iz javnog i privatnog sektora.

Naše delovanje obuhvata:

- podršku MSPP sektoru,
- projektni menadžment i pripremu razvojnih programa,
- sprovođenje obuka i stručnog usavršavanja, i
- povezivanje sa domaćim i međunarodnim partnerima.

Kroz svoju misiju, RRA Bačka aktivno doprinosi društveno-ekonomskom razvoju regiona Bačka.

Sadržaj

Šta su zelene veštine? 05

Klimatske promene i održivi razvoj 07

Zelene vrednosti i prakse 09

Primeri dobre prakse 12

Zaključak 15

01 Šta su Zelene veštine?

„Zelene veštine“ obuhvataju set znanja, sposobnosti, tehnika i metoda koje omogućavaju pojedincima i organizacijama da efikasno doprinesu održivom razvoju i zaštiti životne sredine. To su veštine koje su ključne za smanjenje negativnog uticaja na planetu i koje podržavaju transformaciju prema održivim poslovnim praksama i načinima života.

Zelene veštine mogu biti prisutne u mnogim industrijama i sektorima, od poljoprivrede, energetike, transporta, građevinske industrije, do upravljanja otpadom, proizvodnje i potrošnje. One uključuju sve od smanjenja potrošnje prirodnih resursa, povećanja energetske efikasnosti, reciklaže, do zaštite biodiverziteta i smanjenja emisije ugljen-dioksida (CO₂). One uključuju sposobnost da se prepozna i primeni održivo ponašanje u svakodnevnim životnim praksama, kao što je smanjenje potrošnje plastike, korišćenje javnog prevoza ili bicikla, kao i dugoročno donošenje odluka koje će doprineti očuvanju resursa za buduće generacije.

Važnost primene...

Usvajanjem zelenih veština, organizacije ne samo da doprinose zaštiti životne sredine, već postaju konkurentnije na tržištu koje sve više favorizuje održive i ekološki odgovorne proizvode i usluge. Takođe, implementacijom održivih praksi, organizacije mogu ostvariti značajne uštede u potrošnji energije i resursa, smanjiti troškove vezane za zagađenje i štetne emisije, te poboljšati imidž i reputaciju među potrošačima i partnerima.

Osim toga, ove veštine omogućavaju zaposlenima da prepoznaju ulogu koju oni sami mogu igrati u procesu zelene tranzicije i na taj način aktivno učestvuju u izgradnji ekološki održivih i ekonomski stabilnih zajednica.

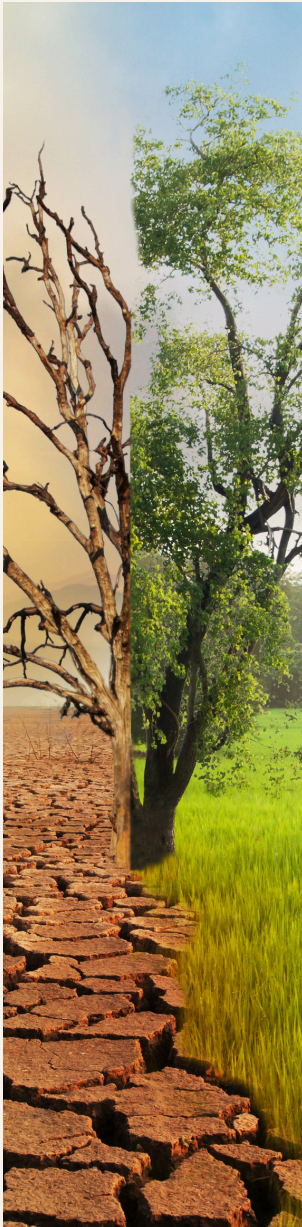

Počnite jednostavnim koracima...

- 1 Smanjiti potrošnju resursa** - kao što je gašenje nepotrebne rasvete ili smanjenje upotrebe papira.
- 2 Podsticati zaposlene** - ohrabrivati zaposlene da predlažu i primenjuju male ekološke promene u svakodnevnom radu.
- 3 Pratiti i meriti napredak** - beležiti uštede i pozitivne efekte kako bi se videla stvarna korist primene zelenih praksi.

02

Klimatske promene i održivi razvoj

Klimatske promene predstavljaju jedan od najvećih globalnih izazova današnjice, sa ozbiljnim posledicama po ljudsko zdravlje, ekonomiju i društvenu stabilnost.

Uzroci:

- Emisija gasova sa efektom staklene bašte
- Prekomerna potrošnja resursa
- Industrijalizacija i ubrzani razvoj
- Brza moda i bacanje hrane

Posledice:

- Porast globalne temperature
- Ekstremne vremenske pojave
- Gubitak biodiverziteta

Održivi razvoj predstavlja balans između ekonomskog rasta, društvenog blagostanja i zaštite životne sredine.

Ciljevi održivog razvoja UN (SDGs)

Ciljevi održivog razvoja Ujedinjenih nacija (SDGs) predstavljaju globalni plan za izgradnju pravednijeg, ekološki održivog i prosperitetnog sveta do 2030. godine. Postoji 17 ciljeva, koji pokrivaju različite aspekte života i društva: od borbe protiv siromaštva i gladi, preko obrazovanja, zdravlja i rodne ravnopravnosti, do zaštite životne sredine, klimatskih akcija i održivih gradova. Svaki cilj je povezan sa drugim – napredak u jednom cilju pomaže ostvarivanju ostalih, čineći održivi razvoj sveobuhvatnim i međuzavisnim procesom.

Za više informacija i detaljne podatke možete posetiti:

- [UN SDGs portal](#)
- [Portal UN u Srbiji](#)
- [SDG indikatore Srbije](#)

Na ovim portalima možete pronaći statističke podatke po globalnim indikatorima SDGs, kako za Srbiju, tako i za svet, publikacije, vizuelizacije podataka, vesti, informacije o održanim radionicama i drugim inicijativama.

Primena SDGs pomaže organizacijama da:

- *Postanu društveno odgovorne i poštuju ekološke standarde*
- *Poboljšaju svoj imidž kod partnera i klijenata*
- *Uštede resurse i doprinesu zelenoj tranziciji*

03

Zelene vrednosti i prakse

Tokom treninga u Helsinkiju, akcenat je stavljen na odgovorno ponašanje i formiranje zelenih stavova.

IPPC & Earth Overshoot Day

Tokom treninga u Helsinkiju, učesnici su se upoznali sa radom **IPCC-a**, međunarodnog tela koje okuplja hiljade naučnika i stručnjaka iz celog sveta. Osnovan 1988. godine od strane UNEP i WMO, IPCC ima zadatak da pruži pouzdan i sveobuhvatan uvid u klimatske promene, njihove uzroke i posledice, kako bi donosiocima odluka podržao u kreiranju politika.

IPCC izveštaji se smatraju najautoritativnijim izvorom informacija o klimatskim promenama, a njihovo razumevanje pomaže organizacijama i pojedincima da donose informisane odluke u skladu sa principima održivog razvoja.

Earth Overshoot Day označava dan u godini kada ljudska potrošnja resursa i ekoloških usluga premaši ono što Zemlja može da obnovi u toj godini. U 2025. godini, ovaj dan pada 24. jula. Nakon ovog datuma, ljudska ekonomija funkcioniše tako što koristi zalihe prirodnih resursa i akumulira otpad, posebno ugljen-dioksid u atmosferi.

Ovaj događaj izračunava i prati **Global Footprint Network**, međunarodna istraživačka organizacija koja donosiocima odluka pruža alate za upravljanje resursima unutar ekoloških granica Zemlje. Datum Earth Overshoot Day se svake godine objavljuje na Svetski dan zaštite životne sredine (5. jun).

Ključne funkcije IPCC-a

- ✓ Sakupljanje i analiza najnovijih naučnih istraživanja o klimatskim promenama.
- ✓ Priprema procena i izveštaja koji sumiraju nalaze za vlade i donosiocima odluka.
- ✓ Procena uticaja klimatskih promena na ljude i prirodu, uz predloge mera za ublažavanje i prilagođavanje.
- ✓ Uključivanje stručnjaka iz različitih oblasti: klimatologije, ekologije, ekonomije i društvenih nauka.

Koliki je tvoj uticaj?

Pored praćenja globalnih i lokalnih podataka o održivom razvoju, važno je razumeti kako naše svakodnevne odluke utiču na Zemlju. Možete izračunati svoj lični ekološki otisak i otkriti kada bi za vas lično bio Earth Overshoot Day koristeći alat:

[Footprint Calculator](#)

Ovaj kalkulator pomaže da shvatite kako potrošnja hrane, energije, transporta i drugih resursa utiče na Zemlju i daje savete kako smanjiti svoj uticaj.

Primeri dobre prakse

Biblioteka
Oodi

Energetski efikasna, multifunkcionalna zgrada koja koristi obnovljive izvore energije i održive materijale, prirodno osvetljenje i ventilaciju.

Primer javne institucije koja promoviše održivost kroz dizajn i svakodnevni rad.

Helsinški
gradski muzej

Edukativna izložba o upravljanju otpadom, praćenju toka otpada i analizi uticaja na životnu sredinu.

Ilustruje kako muzeji i javne institucije mogu doprineti podizanju svesti o održivosti i podučavanju građana.

Primeri dobre prakse

Noli Studios –
održivi smestaj u
Helsinkiju

Obnovljiva energija, zero-emission grejanje, LEED/BREEAM sertifikovane zgrade, digitalni proces prijave, reciklaža, deljeni sadržaji.

Praktičan primer kako održive prakse mogu biti integrisane u svakodnevni rad i poslovanje.

Restoran
Fotografiska
(Talin, Estonija)

Primena zero waste principa u ugostiteljstvu, smanjenje bacanja hrane i održivo upravljanje resursima.

Pokazuje kako i u sektoru ugostiteljstva mogu da se implementiraju ekološki odgovorne prakse.

Od ideje do održivosti naše Erasmus putovanje

Zahvaljujući Erasmus+ programu mobilnosti, zaposleni u RRA Bačka unapredili su svoje veštine i znanja u oblasti zelenih veština i održivosti.

+381 21 557 781

www.rda-backa.com

office@rda-backa.com

Zaključak o zelenim vještinama

Ovaj priručnik predstavlja rezultat iskustava i znanja stečenih kroz Erasmus+ program mobilnosti, sa ciljem da podstakne dalji razvoj zelenih vještina i održivih praksi u radu različitih organizacija.

Stečene kompetencije ne predstavljaju samo lični napredak učesnika, već i temelj za jačanje kapaciteta organizacija i stvaranje pozitivnih promena u zajednici.

Primena ovih znanja u svakodnevnom radu zaposlenih doprinosi kvalitetnijem planiranju i uspješnijem sprovođenju projekata.

+381 21 557 781

www.rda-backa.com

office@rda-backa.com